

aceasta ar putea gădila în mod plăcut orgoliul oricărui producător de texte critice, ale cărui frustrări profesionale se văd spulberate dintr-o lovitură: ia te uită ce putere are cuvântul meu, ce persoană importantă și temută sunt! Da, aș fi simțit, poate, asemenea pe cât de inavuabile pe atât de omenești satisfacții dacă, de-a lungul timpului, măcar unul dintre cazurile grave de „nechemare“ artistică pe care le-am semnalat – alături de mulți colegi cronicari – ar fi fost rezolvat cel puțin pe sfert așa de ferm. Când **știi** însă că nici pomeneală să se fi întâmplat vreodată asta,

când **văd** cum în jurul nostru se țese, pe față și cu un cinism egalat doar de propria noastră dezbinare sinucigașă, o nouă (sau nici măcar nouă) cabală a bigoților, când **constat** că dreptul meu civic și profesional de a-mi spune deschis părerea este transformat în perfidă armă de atac și răzbuțare personală a unor ființe cu care n-am observat să am ceva în comun, nu mi-ar rămâne decât să-mi cer demisia din „breasla“ critică. Ne întoarcem oare la vremurile când se orchestrau campanii de presă pentru înlăturarea artiștilor indezirabili? Suntem iarăși obligați să

scriem nu așa cum credem sincer, ci așa cum dictează meschinele intrigi de care lumea teatrului este, din păcate, plină, chiar și fără obtuzitatea agresivă a trepădușilor administrației? Alternativa la eventuala mea cerere de demisie n-ar fi decât cererea de demitere a **lor**. O cerere pe care să o susțină, răspicat, toți cei ce (mai) socotesc că putem construi nu socialismul ori capitalismul, ci **normalitatea**.

ALICE GEORGESCU

Teatrul bolnav

Teatrul, nobila comunicare terestră, oglindă în care de-a lungul istoriei ne-am văzut unul pe altul, dincolo de condiție socială, națiune sau etnie, și, mai mult, ne-am privit și dincolo de timp, este ciopârțit de câțiva „creatori“ grăbiți, care nu mai au răbdare să citească atent textele dramatice, preferând să rescrie, prin prisma personalității lor mici și turmentate, opere mari ale spiritului omenesc. Ne întrecem chiar în a întoarce textele pe dos și a le denatura sensul, schimbându-le personajele exact în opusul lor, în virtutea întrebării: „Da' de unde știu eu cum este personajul X?“. Din orizontul strâmt al cunoștințelor mele de anul I îmi permit să vă răspund la această întrebare: din text, domnilor! Virtuozitatea regizorală de-a lungul timpului a constat tocmai în a inventa funcție de vremea ta, dar pe structura autorului (d.p.d.v. al teoriei literare, nici nu se poate face altfel, schimbarea fundamentală de accente și raporturi dezintegrează textul, făcându-l illogic), introducând subtil în felul în care citim piesa și punctul nostru de vedere ca individ ce aparține unui anume timp. Putem privi o structură dintr-un anume unghi, dar nu putem schimba însăși structura.

Ce mai facem noi? În numele unui „firesc“ subcultural, bălmăjim (pe tonuri ciudate) metaforele versului shakespearian, schimbăm raporturile fundamentale dintre public și spectacol (și aici nu mă refer la beneficele experimente grotowskiene de re poziționare a publicului, ci la cu totul altceva – voi pomeni în cele ce urmează), învățăm actorii să-și târșăie picioarele pe scenă, iar replicile cele mai

importante îi punem să și le șoptească, discret, undeva în fundul scenei, cu spatele, eventual gol, la public. Și, ca și cum atâta nu ar fi de ajuns, ne repezim furios la spectator, îl legitimăm la intrare, îl batem, îl tragem de braț, îl separăm de însoțitor și-l zvârlim jos într-un colț prăfuit, numai dacă am reușit în prealabil să scoatem de la el o poezie. Spectacolul a început! Actori, acum e momentul! Răzbunați-vă pe neajunsurile vieții voastre! Publicul e de vină! Dați-i foc, afumați-l, umpleți-l de praf, uitați-vă urât la el, zberiați-l în urechi, puneți-l cât mai aproape de voi, să simtă cu nasul cât transpirați dumneavoastră pentru un salariu de mizerie! Când se termină spectacolul, dați-l afară cu picioare în dos și nu uitați să vă gratulați pentru noua reformă a teatrului pe care tocmai ați înfăptuit-o. Măine așteptați să vină alții, pentru a o lua de la început. Dar alții nu mai vin! Nu-i nimic, facem festivaluri și jucăm noi pentru noi. Dar nici nouă nu ne place ce-a făcut celălalt, pentru că mie îmi place numai ce-am făcut eu.

Teatrul e bolnav. Mai bine zis, e îmbolnăvit. Noi îl îmbolnăvim. În slăbiciunea noastră omenească ne contaminăm unul de la altul de orgoliu, orgoliul de a schimba, orgoliul de a te simți atotputernic, peste actori, peste text, dincolo de oamenii ce te vor vedea, rupem orice fel de comunicare, devenim impermeabili, nu ne mai ascultăm unul pe altul, vedem lumea deformată prin prisma păduchioaselor noastre angoase și ambiții. Ne strigăm pustiul din suflet prin imagini șocante. Construim plini de zel teatrul psihiatric. Un mic exemplu: teatrul de coșmar. În ce constă el? Indiferent de

natura textului, de parcursul și mesajul lui, eu îl recompun în cheie coșmarescă. Mișcări bizare, sunete din fund de iad, măști urite, gânduri urite, lumini ciudate, foc și pară. Alt exemplu de teatru psihiatric? Teatrul soluției extreme, teatrul care, indiferent de situație, apelează implacabil la violența fizică (bătaie, viol, țipete) sau spirituală. Totul pleacă de la ideea că publicul vine la teatru „ca să vadă energie“. Parțial adevărat. Publicul însă nu vrea „să vadă energie“ în sine, ci să înțeleagă conținutul, sensul pe care energia îl poartă cu ea. Viața nu este reprezentată (decât la nivel primar) de energia ei, ci de conținutul ei. Spectatorii vin la teatru ca să vadă oameni ca ei luptându-se cu o problemă, nu actori zbierând înnebuniți. Alt exemplu. Teatrul de imagine, teatrul de scenograf, în care actorul nu mai contează, el devine numai un element zgomotos de decor, frumos luminat și pretențios îmbrăcat; în rest, perdele, lumini, scaune, pietre și, pe undeva, în planul trei, textul (numai la nivel sintactic).

Diavolul și-a făcut sălaș în sufletele noastre. Dar ce vină are teatrul? De ce să ne folosim de el pentru a ne răzbuna pe semenii noștri? Oare e nevoie de un Isus Hristos al teatrului care să alunge păcătoșii de pe treptele templului său? Și, fie vorba între noi, nu sunt singurul care îl așteaptă pe acest nou Messia; suntem cam mulți. S-ar putea ca Messia al teatrului să fim chiar noi?

ȘERBAN PUIU

– student regie-teatru, anul I, ATF –